

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI**

GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI

**ISSN 2181-7367
E-ISSN 2181-1172**

**GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI
AXBOROTNOMASI**

**ВЕСТНИК ГУЛИСТАНСКОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА**

**BULLETIN
OF GULISTAN STATE UNIVERSITY**

Gumanitar - ijtimoiy fanlar seriyasi

Jurnal 2001-yil sentabr oyidan chiqa boshlagan.
Bir yilda 4 marta chop etiladi.

2023 / 1 (99)

“Universitet” nashriyoti,
Guliston – 2023

16. Zitte P., Vayler E.V., Kade-Brait Y.V. i dr. Botanika. Uchebnik dlya vuzov. T.1 Kletochnaya biologiya. Anatomiya. Morfologiya / podred.A.K.Timonina, V.V.Chuba.- M.:Izdatelskiy tsentr «Akademiya», 2007.—368 s. (in Russian).
17. Jmlev P.Yu., Alekseev Yu.E., Karpuxina E.A., Balandin S.A. Biomorfologiya rasteniy.- Moskva, 2005.- 226 s. (in Russian).
18. Serebryakova T.I., Voronin N.S., Elenevskiy A.G. i dr Botanika s osnovami fitotsenologii: Anatomiya i morfologiya rasteniy. – M: Akademkniga, 2006.- 543 s. (in Russian).
19. Demina M.I. i dr. Botanika.- Moskva, 2011.-139 s. (in Russian).
20. Ezau K. Anatomiya semennix rasteniy.- M.: Mir, 1980.- S.458-461. (in Russian).
21. Sravnitel'naya anatomiya semyan. Tom 1. Pod redaktsiyey akad. A.L. Taxtadjyana.- L.: Nauka, 1985. –S. 8-14. (in Russian).
22. Artyushenko Z.T. Atlas po opisatel'noy morfologii visshix rasteniy. Semya.– L.:Nauka. 1990.- S. 6-10. (in Russian).
23. PratoV O'.P. va boshqalar. Biologiya (botanika).6-sinf uchun darslik.- Toshkent, 2018.- 144 b.
24. PratoV O'.P., Shamsuvalieva L., Sulaymonov F. va boshqalar. Botanika.- Toshkent, 2010.- 292 b.
25. Shamsuvalieva L. Botanika.- Toshkent, 2015.- 181 b.
26. Islomov B.S., Hasanov M.A. Botanika. - Samarqand: SamDU, 2020. -568 b.
27. Karshibayev X.Q., Ashurmetov O.A., Qarshiboyev J.X. "O'simliklar reproduktiv biologiyasi" fanidan ilmiy-tadqiqot ishlarini o'tkazishga oid metodik ko'rsatmalar. -Guliston, 2008.- 24 b.

Mualliflar:

Karshibayev Xazratkul Kilichievich -GulDU, biologiya fanlari doktori, professor. *E-mail:* hkarshibaev_53@mail.ru

Sadullayeva Oydin Temur qizi – GulDU II bosqich magistranti.

УДК:378.57.371.4

THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE APPLICATION OF THE PEDAGOGICAL INNOVATIVE EDUCATIONAL CLUSTER IN THE TEACHING OF NATURAL SCIENCES

ТАБИЙ ФАНЛАРНИ ЎҚИТИШДА ПЕДАГОГИК ИННОВАЦИОН ТАЪЛИМ КЛАСТЕРИНИ ҚЎЛЛАШНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРИМЕНЕНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ИННОВАЦИОННОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО КЛАСТЕРА В ПРЕПОДАВАНИИ ЕСТЕСТВЕННЫХ НАУК

Рахимов Атаназар Каримович¹, Мирзаева Нодири Абдухамидовна²

¹Чирчик давлат педагогика университети, 111700. Тошкент вилояти, Чирчик шаҳри, Амир Темур кўчаси, 104.

²Гулистон давлат университети, 120100. Сирдарё вилояти, Гулистон шаҳри IV – микрорайон.

E-mail: atanazarkarimov@gmail.com, a.rahimov@cpsi.uz, nodirabegim.2018@mail.ru

Abstract. The article extensively examines the problem of the cluster approach to education, analyzes the introduction of quality education in its organization on the basis of a separate approach in accordance with the specifics of each network discipline and cluster area. The implementation of educational clusters in accordance with a specific branch of science and a specific geographical area ensures its effectiveness, and this is an analysis of the need to develop appropriate scientific and theoretical foundations and models of educational clusters based on modern and innovative requirements that exist in the educational policy in the field of teaching natural sciences.

Keywords: natural sciences, cluster approach, innovative cluster of pedagogical education, ICPE principle, "heard-saw-done", credit-modular system, quality education.

Аннотация. В статье широко исследуется проблема кластерного подхода к образованию, анализируется внедрение качественного образования в его организацию на основе отдельного подхода в соответствии со спецификой каждой сетевой дисциплины и кластерной области. Реализация образовательных кластеров в соответствии с конкретной отраслью науки и конкретной географической областью обеспечивает ее эффективность, и это анализ необходимости разработки соответствующих ей научно-теоретических основ и моделей образовательных кластеров, основанных на современных и инновационных требованиях, которые существуют в образовательной политике в области преподавания естественных наук.

Ключевые слова: естественные науки, кластерный подход, инновационный кластер педагогического образования, принцип ПКМО, "услышал-увидел-сделал", кредитно-модульная система, качественное образование.

Кириш. Жаҳон мамлакатларида бугунги кунда олиб борилаётган ислохотларнинг асоси таълим соҳасида амалга оширилмоқда. БМТ нинг “Барқарор ривожланиш кун тартиби”да инсоннинг интеллектуал тарбиясига оид чора-тадбирларнинг белгиланиши ҳам аввало келажак авлод камолоти учун олиб борилаётган таълим-тарбия ишларининг сифат масаласига боғлиқ ҳолда таълим-тарбия тизимини назорат қилиш, педагогик жараёнларни сифатини баҳолаш технологияларини такомиллаштириш долзарб вазифа эканлигини кўрсатиб келмоқда.

Ўзбекистонда жорий ҳолатда таълим муассасаси ва ходимлари учун аттестация, акредитация, сертификация, “KPI – энг муҳим самарадорлик кўрсаткичлари” асосида фаолият самарадорлигини баҳолаш мезонлари ва жорий қилинган йиллик рейтинглар квалитетлик амалиётлардан бўлса, таълим олувчилар учун жорий, оралик, якуний назорат ва синов имтиҳонлари самарадорликни аниқлашнинг аънавий шакллари сифатида қўлланилиб келинмоқда. Мамлакатимизда таълим муассасалари рейтингини ишлаб чиқиш ва баҳолаш когнитив хусусият касб этиб, асосан таълим натижадорлигига қараб ўлчанади.

Дунё ҳамжамиятининг глобаллашув сари бораётган ҳозирги даврида таълимнинг барча бўғинларини интеграциялашда таълим узвийлиги ва узлуксизлигини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда ҳамда давлатларнинг халқаро рақобат жараёни шартларига тез мослашуви унинг муваффақиятли ва барқарор ривожланишининг асосий омили бўлиб ҳисобланади. Ҳинд мустақиллигининг маърифатпарвари, файласуфи ва мафкурачиси Махатма Ганди инсониятнинг етти хил гуноҳлари орасида сифатсиз таълим ҳақида гапирган. Демак давлат тараққиёти ва ривожининг асосини сифатли таълим бериш ва уни шакллантириш, педагогик шарт-шароитлар ҳамда кластер ёндашув таълим ва тарбия жараёнини ривожлантирадиган асос бўла олади.

Тадқиқот объекти ва қўлланилган методлар

Таълим ва тарбиянинг асоси, пойдевори бу - мактаб. Ўқувчи, талабаларнинг ўзлаштирган билимларини тизимлаштириш, мустаҳкамлигини таъминлашда кластердан фойдаланиш муҳим ўрин тутди [3].

Кластер “cluster” - инглиз тилида шажара, занжир - боғланиш, тармоқланиш деган маъноларни бериб, ўзлаштирилган билим, назария, қонуният ва тушунчалар ўртасидаги боғланишларни англаш, бир-бирига узвийлигини тушунишга имкон яратиш, таҳлилий-танқидий фикр юритиш кўникмаларини ривожлантиришга замин тайёрлайди.

XX асрнинг 90-йилларида жаҳонда ишлаб чиқариш кластерлари ҳақидаги ғоялар ва улар асосида турли тармоқларда кластерларни ташкил этиш амалиёти бошланди. Кластерли ривожланиш назариясининг асосчиси М.Портер бўлиб, у мазкур ёндашувни муайян бир тармоқда бир-бирига боғлиқ соҳаларнинг уюшмаси, биргаликда ҳаракат қилиши дея тушунтиради. Жаҳон иқтисодиёти ривожланиши баробарида турли хил тармоқ ва ҳудудий кластерларни яратиш тарафдорлари ортиб бормоқда. Бугунги кунда турли мамлакатларнинг 100 дан ортиқ тармоқларида кластерлар ташкил этилган [8]. Энг дастлабки кластерлар Финляндия (коммуникация-ахборот, Nokia), Япония (автомобилсозлик, Toyota), Италия (қурилиш саноати), АҚШ (информацион технологиялар, Силикон водийси) давлатларида барпо этилган бўлиб, улар орасида Силикон водийси кластери мукамаллиги билан ажралиб туради. Таъкидлаш жоизки хорижлик олимлар А.Маршалл, М.Портер, О.Солвел, С.Кетелсларнинг илмий изланишларида кластер тизимининг назарий масалалари, уларнинг муайян субъектлар рақобатбардошлигини оширишдаги роли ҳамда таълим кластерлари хусусиятлари АҚШ ва Европа мамлакатлари мисолида тадқиқ этилган.

Талабаларнинг интеллектуал ва ахлоқий тайёргарлиги, таълим муассасаларининг молиявий мустақиллиги билан боғлиқ келажақдаги ўзгаришлар, таълим хизматлари бозорида жиддий рақобат тобора ортиб бораётган талабалар шароитида таълим сифати муаммоси ислоҳ қилинаётган мактабда энг муҳим ҳисобланади. Талабалар билимларининг давлат стандартларига мувофиқлиги, таълим муассасасининг муваффақиятли ишлаши, ҳар бир ўқитувчининг фаолияти бугунги кунда таълим сифатини тушунишдир.

Замонавий мактабда сифатни қандай аниқлаш мумкин? Шубҳасиз, бу ўқувчиларнинг билим, кўникма ва малакалари даражасини, ўқув жараёнини ташкил этиш ва амалга ошириш даражасини ҳамда у давом этаётган шароитларни акс эттирувчи мақсад ва натижанинг ўзаро боғлиқлигидир. Бунинг учун ушбу шартларни амалга ошириш мезонларни белгилаш керак. Биринчидан, бу “ҳамма нарсани ҳал қиладиган” кадрлар, иккинчидан, унинг моддий-техник базаси, учинчидан, ўқув-дастурий таъминот ва илмий-услубий ишлар зарурий омиллардан саналади. Бугунги кунда ўқув жараёнини такомиллаштириш, ўқитишнинг янада самарали шакллари, усуллари, шунингдек воситаларини излаш, замонавий педагогик технологияларни жорий этиш ва шунинг учун таълим сифатини ошириш зарурлиги аниқланди. Қандай қилиб фанга, мавзуга доимий қизиқишни ривожлантириш, талабаларда билим, кўникма ва кўникмаларни шакллантиришга энг катта ҳисса қўшадиган зарур усул ва усуллари топиш мумкин? Бизнинг фикримизча, ўқитувчи раҳбарлигида дарсларда талабаларнинг мустақил ижодий ишларини фаоллаштириш ўқув жараёнини такомиллаштиришнинг самарали усулларидан биридир. Шунинг учун дарсда ўқувчиларнинг билим фаолиятини фаоллаштирадиган ва ўрганиш сифатини оширадиган муҳит яратиш керак.

Олинган натижалар ва уларнинг таҳлили

Ҳар бир ўқувчи-талабанинг имкониятлари ва қобилиятларини ҳисобга олишни ўз ичига олган таълимни индивидуаллаштириш ҳақида унутмаслигимиз керак. Афсуски, бизнинг таълим тизимимизда узоқ вақт давомида талабаларга индивидуал ёндашишга имкон берадиган ҳақиқий механизмлар мавжуд эмас эди. Мактаб инсоннинг шахсиятини шакллантиришга муҳтож эмас эди, фақат маълум ижтимоий функцияларни бажаришга тайёрланди. Замонавий таълим тизими мактабни шахсга йўналтирилган таълимни амалга оширишга йўналтиради. Шунинг учун ўз интеллектуал ва таълим салоҳиятини шакллантиришга таъсир кўрсатишга қодир бўлган шахсни ривожлантириш ва тарбиялаш мактаб таълимида биринчи ўринга қўйилиши керак. Шундай қилиб, ўқувчиларнинг ижодий салоҳиятини, уларнинг индивидуал қобилиятларини очиб бериш, келажақдаги касб билан боғлиқ фазилатларни шакллантириш учун мактаб амалиётида дарслар-тақдимотлар, дарслар-конференциялар, бизнес

ўйинлар, семинарлар, лойиҳаларни ҳимоя қилиш каби таълим шаклларида фойдаланиш керак. Ушбу қаторда талабаларнинг илмий-тадқиқот ишларини ташкил этиш, фан ҳафталарини ўтказиш алоҳида ўрин тутди. Педагогик кластер тамойилига биноан ўқитишнинг шакллари ҳар бир талабанинг индивидуаллиги ва ижодий салоҳиятини очиб беришга ёрдам беради.

Ўзбекистон таълимини модернизация қилиш концепциясида барча босқичларда ўқитиш усуллари ва технологияларини ўзгартириш, масъулиятли танлов ва масъулиятли фаолият тажрибасини шакллантирадиган, талабаларнинг мустақил ишини рағбатлантирадиган, маълумотларни таҳлил қилишнинг амалий кўникмаларини сингдирадиган усулларнинг аҳамиятини ошириш зарурлиги таъкидланган.

Таълим сифати муаммосини ҳал қилиш таълим муассасаларининг атроф-муҳит ўзгаришига, жамият эҳтиёжларига, ижтимоий буюртмага қанчалик ўз вақтида ва етарли даражада жавоб беришига, самарали ва педагогик жиҳатдан асосли усул ва технологиялар танланишига боғлиқ. Бугунги кунда мамлакатимизда педагогик таълимда амалга оширилаётган ислохотлар жамиятда ўқитувчилик касбининг мавқеини мустаҳкамлаш, соҳага илғор хорижий тажрибалар ва инновацияларни жалб қилиш, таълим-фан-ишлаб чиқариш интеграциясини таъминлаш, таълимнинг асосий ва ёрдамчи воситаларини замонга мос ҳолда такомиллаштириш, соҳага хусусий секторни кўпроқ жалб қилиш ва икtidорли ўқувчилар билан ишлаш тизимини такомиллаштириш каби йўналишларни камраб олган[8].

Педагогик таълим инновацион кластери ушбу ислохотларга тўла жавоб бериши билан ҳам аҳамиятлидир. Мазкур илмий-педагогик муаммо ўзининг инновацион характери, хорижий тажрибадан муваффақиятли ўтгани ва таълим турлари ўртасида ўзаро манфаатли ҳамкорликни таъминлай олиши билан ҳам мамлакатимиз таълим тизимига тўла мос келади.

Билим ташувчиси бўлган ўқитувчи билимларни ўқувчига етказишнинг энг асосий манбаи ҳисобланади, таълимнинг сифати эса, унинг (ўқитувчининг) компетентлиги билан белгиланади. Бунда билимларга таъсирчанлик талабанинг компетентлиги, унинг тайёргарлиги ва билимларга эга бўлиш билан боғлиқ мотивациясига боғлиқлигини унутмаслик керак.

Бунда юксак тараққий этган давлатларнинг асосий устунлиги-таълим тизимининг ҳолати, шахсни ривожлантириш имкониятлари мавжудлиги билан белгиланади. Зеро, ривожланган давлатнинг истиқболдаги барқарор ўсишини таъминловчи омиллар, айнан, таълим соҳасининг қандай тарзда ташкил этилганлигига боғлиқдир. Шу сабабли, мустақилликнинг илк кунлариданоқ таълим соҳасида жаҳонда муносиб ўринни эгаллашга қаратилган янги узлуксиз таълим тизимини яратиш ва ривожлантириш устувор вазифа сифатида белгиланди. Ислохотлар даврида Республикамизда ёш авлодни баркамол инсон қилиб вояга етказишнинг барча босқичларини камраб олувчи узвийлик ва узлуксизликка асосланган яхлит таълим тизими таркиб топди.

Компетенцияга йўналтирилган таълим талабалар шахсий ва касбий ривожланиш жараёнларининг ўзаро узвий боғлиқлигидан назаридан нуктаи шахсий ва касбий ривожланиш унсурларини шартлайди. Зеро, ҳар хил шароитларда касбий муаммоларни самарали ечишга қодир бўлган компетенли мутахассисни шакллантириш нафақат унинг билим ва фаолият тажрибасини эгаллаши, балки ўзини ўзи билиши, амалга оширилаётган фаолиятнинг маъносини излаши, ўзини ўзи англаши, ички ва индивидуал-гуруҳий қарама-қаршиликларни самарали ҳал қилишни талаб қилади. Айнан шу нуктаи назардан, шахсни шахсий ва касбий ривожлантиришни ягона жараён, бирлаштирувчи тамойилнинг бир бутунлиги, шахснинг ҳаётнинг турли соҳаларида ўзини намоён қилиши мумкин қонуний инъикоси сифатида қараб чиқиш табиий ҳисобланади. Албатта, инсоннинг шахсий ва касбий ҳаётда ривожланиши, шу жумладан, касбий тажриба йиғиши, муҳим шарт-шароитлардан бири ҳисобланади. Бироқ, бундай ривожланишнинг негизи шахсий фазилатларини шакллантириш ҳисобланади: булар муҳим мақсадлардан хабардорлик, касбий соҳасидаги ютуқлардан манфаатдорлик, касбий соҳада ўз салоҳиятини амалга оширишга ижодий интилиш.

Талаба олдида турган ушбу масалаларни ҳал қилиш уни ўзини-ўзи ривожлантириш субъекти сифатида кўриб чиқиш керак. Идеал кўринишда компетенцияга йўналтирилган таълим (жараён сифатида) - бу талабаларни фаоллаштириш ва касбий ўзини ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш, бошқариладиган таълим фаолиятини ташкил этишни назарда тутиб, бу ўз навбатида талабаларнинг ўзлари таълим жараёнига жалб қилиниши, ушбу жараённи амалга ошириш, уларга маълум компетенцияларни бериш, кучларни тақсимлаш, ташаббускорлик, ўқитувчи ва талаба ўртасидаги жавобгарлик, улар ўртасидаги муносабатларни ўзгартиришни тақозо этади [9].

Шу нуктаи назардан компетентли мутахассисни тайёрлаш нафақат янги таълим усуллари ва бошқа ўқув мазмунини киритишга балки педагогик фаолиятнинг ўзаро алоқадорлигига боғлиқ. Компетенцияга йўналтирилган таълимнинг зарур шарт-шароитларига талабанинг турли эҳтиёжлари, қобилияти, ҳаётда эришиш учун интилишлари, манфаатлари, мақсадлари шунингдек, ўз ўрни ва ҳуқуқи учун кураша оладиган кадр-қимматга эга шахс сифатида қабул қилиш керак.

Мутахассиснинг компетенцияси доирасига ишлаб чиқариш ва шахслараро низоли вазиятларни бартараф этиш билан боғлиқ масалалар киритилиши керак. Инсоннинг шахслараро алоқаларни ўрнатиш ва самарали амалга ошириш қобилияти касбий фаолиятда муваффақиятга эришиш ва меҳнат жамоасида мослашиш учун муҳим шарт бўлиб ҳисобланади.

Бундай компетенция таркибида учта асосий даражани ажратиб кўрсатиш мумкин, уларнинг ҳар бири бир қатор унсурларни ўз ичига олади:

1) когнитив даража (билим ва ижодий компонентлар);

2) мотивацион даража (мотивацион-эҳтиёж компоненти ва шахсий хусусиятларнинг таркибий қисми);

3) тартибга солиш даражаси (ҳиссий, иродавий ва коммуникатив компонентлар).

Бугунги кунда кўплаб тадқиқотчилар томонидан ишлаб чиқиладиган олий таълим муассасалари томонидан ўқув жараёнини ташкил этишнинг компетенциявий ёндашуви мутахассисларни тайёрлаш сифатини ошириш масаласини ҳал қилишда тубдан янги педагогик имкониятларни очиб беради. Ушбу ёндашувда асосий жиҳат келажакдаги мутахассисни фан бўйича тайёрлашга эътибор қаратишни рад этишдир.

Комплекс ёндашувнинг асосий ғояларини амалга оширадиган энг истиқболли педагогик технологиялардан бири бу ўқув курсларини ўқитишни касбга йўналтириш технологиясидир. Бу технологияга биноан таълим бериладиган фан назария ва амалиёт бирлигини таъминлаши, амалий машғулотларнинг соатини назариядан кўпроқ бўлишини ва мустақил таълим асосида талабаларнинг эгаллаган билимларини ҳам қўллаш кўникмаларини шакллантириши мумкинлиги аниқланди. Бу борада педагогик таълим кластерининг “Эшитдим-кўрдим-бажардим” тамойили ўқув жараёнида кредит-модул тизимига мувофиқ келиши ва таълим сифатини жаҳон тажрибасига мувофиқ ривожлантиришга мос келишини кўрсатади.

Жаҳондаги ривожланган давлатлар тарихига назар ташлайдиган бўлсак, уларда жамият ҳаётини ўзгартиришга қаратилган ислохотлар аввало таълим тизимидан, боғча, мактаб, тарбия масаласидан бошланганини кўрамыз. Чунки мактабни ўзгартирмасдан туриб, одамни, жамиятни ўзгартириб бўлмайди.

Таълим соҳасида олиб бориладиган жадал ислохотларга қарамадан узлуксиз таълим тизимини йўлга қўйиш жараёнида кўзга ташланаётган қатор камчиликлар ислохотларда тизимли ёндашув етишмаётганидан далолат бермоқда. Янгидан ишлаб чиқиладиган ёки қайта кўриб чиқилиб, такомиллаштирилаётган дастур ва лойиҳалар узлуксиз таълим тизимини самарали ташкил этишга хизмат қила олмаяпти. Баъзи ҳолларда ислохотларнинг илгаридан мавжуд бўлган муаммоларга тўла ечим таклиф эта олмаётгани кўриниб қолмоқда. Ундан ташқари ХТТС бўйича узлуксизлик ва узвийлик мавжуд эмас.

Шунингдек, ҳозирги вақтда турли соҳаларда кластерларни жорий этиш устида изланишлар олиб борилмоқда. Хусусан, мамлакатимизда дастлаб пахта-тўқимачилик тармоқларида, туризм ва тиббиёт соҳаларида ҳам инновацион кластерларни жорий этиш бўйича чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Аммо “таълим кластери” тушунчаси кенг маънодаги тушунча бўлиб, горизонтал асосда таълимнинг турли бўғинларини ўзаро ҳамкорлигини таъминлаш орқали самарадорликка эришиш ҳисобланади.

Ҳозирги вақтда таълим муаммолари ечимида энг самарали механизм деб тан олинаётган таълим кластерлари республикамызда илк бор Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти тажрибаси асосида жорий этила бошланди.

Малакатимиз Президенти Шавкат Мирзиёев таъбири билан айтганда, барча соҳаларда кластер тизимини яратиш замонавий таълим беришнинг самарали усулларида биридир. Таъкидлаш жоизки, республикамыз таълим тизимида кластерли ёндашувни жорий этиш бугунги куннинг долзарб вазифаларидан ҳисобланади. Педагогик таълим инновацион кластери асосида таълим босқичлари (мактабгача таълим муассасалари, умумий ўрта таълим мактаблари, академик лицей, олий ўқув юрти, докторантура, малака ошириш каби таълим занжири) ўртасида ўзаро алоқа ва интеграцияни кучайтириш, таълим сифатини ошириш мақсадида биология ва география таълимини ривожлантириш моделини яратиш зарурати юзага келмоқда.

Ушбу ҳолатдан келиб чиққан ҳолда таълимнинг турли босқичларини ўзаро алоқадорлигини таъминладиган тизим сифатидаги йўналишни талаб этмоқда, педагогик таълим кластери ушбу жиҳатдан зарур бўлган йўналиш ҳисобланади.

Талабаларда табиий-илмий дунёқарашни ривожлантириш методикасига бағишланган илмий изланишлар дунёнинг етакчи илмий марказлари ва олий таълим муассасалари, жумладан, Leiden University (Германия), Polish Society for Human Evolution Studies (Польша), Leverhulme Centre for Human Evolutionary Studies (Буюк Британия), Laboratory of Human Evolution Studies of Kyoto University (Япония), Center for Cellular and Molecular Biology (Покистон), Россия таълимини ривожлантириш стратегиялари институтида (Россия) амалга оширилмоқда.

Маълумки компетенциянинг мағзи **билим, кўника, малака** бўлиб, ўқувчиларда таянч компетенцияларни шакллантириш ва ривожлантиришнинг зарурий шарти **амалий фаолият** ҳисобланади. Бунда биринчидан, ўқув жиҳозлари ва ўқувчининг мустақил ишлаш имкониятини ошириш, иккинчидан эса, ўқувчининг муваффақиятли амалий фаолият кўрсатиш учун уларга мотивацион муҳитни яратиш, таълим эҳтиёжларини ҳисобга олиш ва қониқтириш зарур бўлади. Н.Ф.Радионова таъкидлаганидек, “..компетентликнинг табиати шундайки, у инсоннинг эътиқоди билан чамбарчас биргаликда намоён бўлади”.

Ушбу тадқиқот доирасида илк бор биология таълимини инновацион таълим кластери асосида ташкил этиш ва самарадорлигини ўрганиш устида педагогик тадқиқотлар олиб борилади, шунингдек педагогик таълим инновацион кластери асосида география таълимини ривожлантириш модели (таълим босқичлари ўртасида алоқадорлик, узвийлик ва узлуксизлик, интеграция асосида) ишлаб чиқиладиган ва амалиётга жорий қилинади.

Педагогик таълим инновацион кластери асосида табиий фанлар (биология ва география) таълимини ривожлантириш моделини ишлаб чиқиш ва амалиётга жорий қилиш асосида таълим сифатини ошириш асосий

устувор вазифалардан саналади. Педагогик таълим инновацион кластери “Эшитдим – кўрдим – бажардим” тамойилига асосланган бўлиб, қуйидаги вазифаларни бажаради:

- олий таълим муассасасининг умумтаълим мактаблари (табiiй фанларни ўқитиш)га методик ёрдам кўрсатиш;
- таълим сифатини ошириш, ўқитувчиларни узлуксиз касбий ривожлантириш;
- “Узлуксиз касбий таълим электрон платформаси”ни ташкил этиш ҳамда битирувчиларни касбга йўналтириш орқали олий таълимга қамровини ошириш;
- дарс машғулоти ва ўқув жараёнини инновацион педагогик технологиялар асосида самарали ташкил этиш кўникмаларини ривожлантириш;
- педагогик таълим соҳасидаги интеграция, инновация, узвийлик, узлуксизлик, изчиллик, самарали ворисийликни таъминлаш бўйича илмий тадқиқот ишларини олиб бориш;
- илмий асосланган инновацион лойиҳаларнинг тажриба-синов жараёнларини ташкил қилиш;
- педагог кадрларни тайёрлашда мактабгача, ўрта таълим ва ОТМ ҳамда бошқа талабгорлар билан ўзаро тезкор қайта боғланиш имкониятини яратиш.

Табiiй фанлар факультетида табiiй-илмий саводхонликни ривожлантириш қуйидаги босқичлар асосида олиб борилади ҳамда қуйидаги вазифалар тамойилнинг функционал бирлигини ташкил этади:

- таълим босқичларида биология ва география таълими бўйича ҳамкорлик алоқаларини йўлга қўйиш;
- таълим босқичларининг ўзаро ҳамкорлиги асосида биология ва география таълимида мавжуд муаммоларни аниқлаш ва илмий асосланган ҳолда ечимини ишлаб чиқиш орқали таълим сифатини яхшилаш чораларини кўриш;
- ўқув-меъёрий хужжатларни таҳлил қилиш, ўқув-услугий қўлланмалар яратиш, амалий машғулот материалларини ишлаб чиқиш ва таълим жараёнига жорий қилиш, бу борадаги мавжуд камчиликларни ўрганиш ва бартараф этиш, пировардида таълим сифатини яхшилаш;
- педагогик таълим кластери биология ва география таълимида таълим босқичлари билан ҳамкорликда рақобатбардош кадрлар тайёрлаш, уларнинг илмий, ўқув-методик базаларини шакллантириш;
- иктидорли ўқувчиларни аниқлаш ва уларни ривожлантиришда ОТМ талабаларини жалб этиш орқали уларда педагогик кўникмаларни шакллантириш ва рақобатбардош кадрлар тайёрлашга эришиш.

Таълим кластери шароитида табiiй фанларни ўқитишнинг ҳар бир босқичида биология ва география таълими бўйича ҳамкорлик алоқалари йўлга қўйилади ва ўзаро ҳамкорлик асосида биология ва география таълимидаги мавжуд муаммолари аниқланади ва илмий асосланган ҳолда ечимини ишлаб чиқиш орқали таълим сифатини яхшилашга эришилади:

педагогик таълим инновацион кластери воситасида умумтаълим мактабларида биология ва география кафедраси филиаллари ташкил этилади;

умумий ўрта таълим мактабларида биология ва география фанларини ўқитиш методикаси такомиллашади;

биология ва география таълими мавжуд таълим муассасалари ўртасида ўзаро ўқув-услугий ва илмий-методик ҳамкорликни кучайтириш орқали таълим сифатини ошишига эришилади;

ўқувчиларда табiiй-илмий саводхонликни шакллантиришга қўйиладиган талаблар, ундан келиб чиқадиган таълим мазмуни, ўқувчиларнинг ўқув-билиш фаолиятининг компетенциявий ёндашув асосида ташкил этилиши, ўқитиш методлари, воситалари, шакллари уйғунлиги ва уни амалга оширишда инновацион технологиялардан фойдаланиш, ўқувчиларда табiiй-илмий саводхонлиkning шаклланганлик даражасини аниқлаш имконини берадиган рейтинг назорати воситалари, стандарт ва ностандарт тест топшириқлари ишлаб чиқилади;

педагогик таълим инновацион кластери асосида биология ва география таълимини ривожлантириш моделларининг электрон дастури учун интеллектуал мулк агентлигидан муаллифлик гувоҳномаси олинади;

факультет магистрантлари, тадқиқотчи ўқитувчилар, докторантларнинг тажриба майдони вужудга келади ҳамда кафедраларнинг илмий тадқиқот фаолият қўлами оширилади.

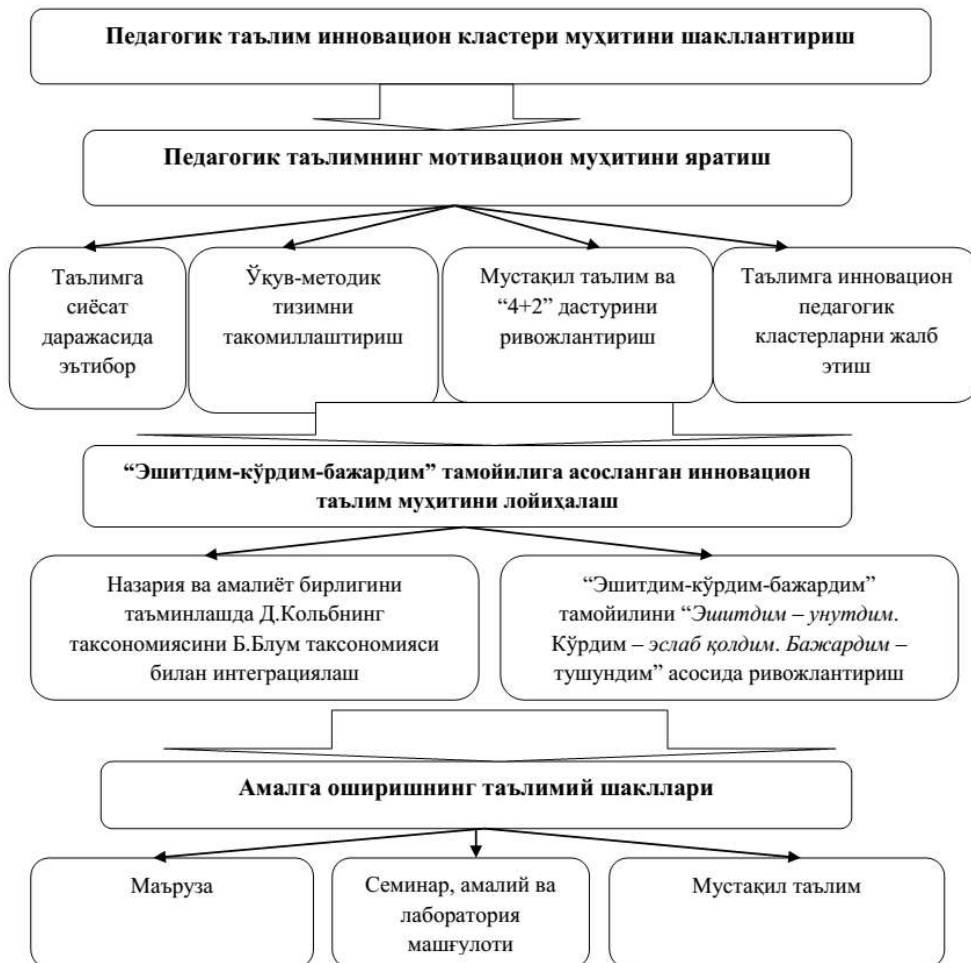
Узлуксиз педагогик таълимни кластер ривожланиш Чирчиқ модели, педагогик таълимнинг жамият барқарор ривожланишидаги юқори ижтимоий аҳамияти билан боғлиқ замонавий талаблар, тизимдаги муаммолар ва уларни ҳал қилишда таълим, фан ва ишлаб чиқариш бўғинлари ўртасидаги ўзаро яқдилликнинг етишмаслиги билан боғлиқ камчиликларни бартараф этиш мақсадида таклиф этилган (1-расм).

Мамлакатимизда кимё ва биология фанларини ривожлантириш, ушбу йўналишларда таълим сифати ва илм-фан натижадорлигини ошириш, сифатли таълимни таъминлаш давлат дастурининг устувор вазифалари қаторида белгиланган.

Зеро, ўғил-қизларимизни кимё ва биология фанлари бўйича чуқур ўқитиш ҳудудларда янги-янги ишлаб чиқариш корхоналарини барпо этиш, юқори қўшилган қиймат яратадиган фармацевтика, нефть, газ, кимё, тоғ-кон, озик-овқат саноати тармоқларини жадал ривожлантиришга туртки беради ҳамда пировардида халқимиз турмуш шароити ва даромадларини оширишга пухта замин ҳозирлайди [1].

Ихтисослаштирилган мактабларда кимё ва биология фанларини самарали ўқитишни мувофиқлаштириш учун уларга олий таълим муассасаларининг 55 та кафедраси бириктирилади. Шу қаторда ишлаб чиқариш

тармоқлари учун ўрта бўғин кадрлар тайёрлаш тизимини самарали йўлга қўйиш юзасидан кимё ва биология йўналишларига тегишли мутахассисликлар бўйича ўрта бўғин кадрларини тайёрлайдиган 47 та профессионал таълим муассасаларига ишлаб чиқариш корхоналарини бириктирилиши ҳам назарда тутилган.



1-расм. Табиий фанларни ўқитишда педагогик таълим инновацион кластерининг ишлаш тамойили.

Олий таълим муассасаларида кимё ва биология йўналишларида самарали ўқув жараёнини ташкил этиш, фанларни ривожлантириш учун уларнинг 74 та кафедрасига 11 та фанлар академияси илмий-тадқиқот институти ҳамда ишлаб чиқариш тармоқлари бириктирилади.

Таълим инновацияси таълим тизими билан боғлиқ бўлган муаммоларни ривожлантириш тамойилига асосан ҳал қилишга қаратилган янгича шакл ва методлар, ёндашув ва технологик жараёнларни тизимли қўллаш орқали сифат ўзгаришларига эришиш билан боғлиқ бўлиб, бунда педагогик таълим инновацион кластери мавжуд таълим ва тарбия соҳасидаги муаммоларни ечишда асосий ечим саналади[6].

Ўқув методик таъминотни шакллантириш, уни замонавий таълимий восита ва дастурлар билан бойитиш, дунё таълим тизими стандартларига мувофиқ миллий ўқув дастурни ишлаб чиқишдан иборат бўлади. Дунё стандартларига мувофиқ кредит модул тизими жорий этилган бўлиб, унда асосий таълим натижалари мустақил таълим соатларига ажратилиши ва талабанинг билимларни ўзлаштирганлик кўрсаткичини ҳам асосий қисмини ташкил этиши кўрсатмоқда.

Талаба – ўқувчиларнинг когнитив билиш фаолиятини бошқаришда, улардаги мотивацион, рефлексив ва оператив-фаоллик жараёнлари кенг ўрганилиши лозим. Зеро табиий фанларни ўқитилиши дунё бўйича ҳам етакчи ўринда туриши ва унинг истиқболи давлат иқтисодиётининг асосини ташкил этар экан, бу борада ёшларни психологик-педагогик асосида ўрганиш энг устувор вазифа этиб белгиланиши лозим.

Хулоса

Дунёда талабаларнинг табиий-илмий дунёқарабини ривожлантириш бўйича катор, жумладан, куйидаги устувор йўналишларда тадқиқотлар олиб борилмоқда: электрон-дастурий воситалар асосида талабаларда табиий - илмий дунёқарабини ривожлантиришнинг методик шарт-шароитларини такомиллаштириш; виртуал лабораториялар билан ишлаш жараёнида талабаларда табиий-илмий компетенциялар тизимини шакллантириш, биология фанлари таълими жараёнини ташкил этишда назарий ва амалий машғулотлар интеграциясини

таъминлаш, талабаларда табиий-илмий дунёкарашни ривожлантиришда инновацион таълим технологияларининг ролини ошириш, талабаларни илмий-тадқиқот фаолиятига йўналтиришнинг методик таъминотини такомиллаштиришдан иборат вазифаларни кўяди.

Педагогик таълим инновацион кластерини шакллантиришда асосий иштирокчилар сифатида таълим субъектлари ва объектлари иштирок этадилар. Бунда ҳар бир фаол бўгин ўзининг йўналиши ва ихтисослигидан келиб чиқиб, педагогик таълим инновацион кластерининг фаолиятига бўйсунувчи “Эшитдим-кўрдим-бажардим” тамойилига биноан ўз таълимий ва тарбиявий, ривожлантирувчи мақсадларни белгилайди[7]. Бунда педагогик таълим инновацион муҳитини шакллантириш учун, таълим муҳитини давлат сиёсати даражасида шакллантириш ва эътиборни қўйиш лозим.

Адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 12 августдаги “Кимё ва биология йўналишларида узлуксиз таълим сифатини ва илм-фан натижадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4805-сонли қарори.
2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 14.04.2021 йилдаги 213-сон “Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори.
3. Мухамедов Ғ.И., Ходжамқулов У.Н. "Педагогик таълим инновацион кластери: таъриф, тавсиф ва тасниф. Илмий рисола.- Т.: Университет, 2019.
4. Рахимов А.К. Талабаларни илмий тадқиқот ишларига йўналтириш замон талаби // Academic research in educational sciences. Chirchik state pedagogical institute Tashkent region, Uzbekistan problems and solutions, June 25-26, 2021. Building 2a, istikbol street, pp. 210-214.
5. Клаудия К., Мирзаева Н. А. Ўзбекистонда табиий фанларни ўқитишнинг стеам методикасига асосланган ўқув дарсларни ташкил этишда “эшитдим-кўрдим-бажардим” тамойили. // *Innovative Development in Educational Activities*, 2022-1(5), 51–69.
6. Мирзаева Н. А. Табиий фанларни ўқитишда педагогик таълим инновацион кластери (Чирчиқ модели) “эшитдим – кўрдим бажардим” тамойили методологияси // ReFocus. 2022. №1.
7. Ходжамқулов У.Х. Педагогик таълим инновацион кластери (Ўзбекистон таълим тизими мисолида) // Academic research in educational sciences. 2020. №4.
8. Рахимов А.К., Саидова Д.Б. "Innovation Cluster Of Pedagogical Education "As The Basis Of The Practice Base Education., Global Humanity Congress 2nd International Multidisciplinary Scientific Conference, 2021, pp. 148-150.
9. Фролов, Ю.В. Компетенция модели мутахассисларни тайёрлаш // Олий таълим бугун. - 2004. - № 8.

Reference:

1. Decree of the president of the Republic of Uzbekistan dated August 12, 2020 on measures to improve the quality of continuing education and the productivity of Science in the areas of chemistry and biology PQ-4805.
2. Decision of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan on measures to further improve the activities of Chirchik State Pedagogical Institute of the Tashkent Region No. 213 of 14.04.2021.
3. Muhamedov G.I, Khodjamkulov U.N. "Pedagogical educational innovation cluster: definition, description and classification. Scientific brochure." T.: University, 2019.
4. Rakhimov A.K. Directing students to scientific research work contemporary demand // Academic research in educational sciences. Chirchik State pedagogical institute Tashkent region, Uzbekistan problems and solutions, June 25-26, 2021.-Building 2a, istikbol street, pp. 210-214.
5. Claudia K., Mirzaeva N. A. The principle of "Heard-saw-done" in the organization of educational classes based on the Steam methodology of teaching Natural Sciences in Uzbekistan. Innovative Development in Educational Activities, 2022, 1(5), 51-69. Retrieved from <http://openidea.uz/index.php/idea/article/view/176>.
6. Mirzaeva N. A. Pedagogical education innovation cluster in the teaching of Natural Sciences (Chirchik model) methodology of the principle" I heard – saw I did " // ReFocus. 2022. №1.
7. Khodjamkulov U.X. Pedagogical education innovation cluster (on the example of the Uzbek education system // Academic research in educational sciences. 2020. №4.
8. Rakhimov A.K., Saidova D.B. "Innovation Cluster Of Pedagogical Education "As The Basis Of The Practice Base Education., Global Humanity Congress, 2nd International Multidisciplinary Scientific Conference, 2021, pp. 148-150.
9. Frolov Yu.V. Competence model specialist training // Higher education today, 2004. - № 8.

Муаллифлар:

Рахимов А.К. - Чирчиқ давлат педагогика университети табиий фанлар факультети декани, педагогика фанлари доктори, профессор.

Мирзаева Н.А. - Гулистон давлат университети докторанти, педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори, доцент в.б.

CONTENTS

PEDAGOGY

Karshibayev Xazratkul Kilichiyevich, Sadullayeva Oydin Temur qizi. INTERPRETATION OF THE SEED – REPRODUCTIVE ORGAN DERIVATIVES OF PLANTS IN BOTANICAL TEXTBOOKS.....	3
Raximov Atanazar Karimovich, Mirzaeva Nodira Abduxamidovna. THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE APPLICATION OF THE PEDAGOGICAL INNOVATIVE EDUCATIONAL CLUSTER IN THE TEACHING OF NATURAL SCIENCES.....	6
Sariyev Rabbim Shuhratovich. METHODOLOGY OF USING GRAPHIC TASKS IN FORMING CREATIVE DESIGN CONCEPTS IN DRAWING LESSONS.....	13
Sharapova Saboxat Djabbarovna. THE RESULTS OF DETERMINING LIFE VALUES IN THE FORMATION OF VIRTUAL CULTURE OF STUDENTS.....	16
Alibekov Davron Abdurakibovich, Abduraqibova Dinora Davron qizi. STRATEGIC SIGNIFICANCE OF INNOVATIVE APPROACH TO EDUCATIONAL SYSTEM.....	19
Merganov Shuxrat Meylievich. FORMATION OF INFORMATION CULTURE OF FUTURE TEACHERS BASING ON CLUSTER APPROACH.....	22
Eminov Aziz Gulomjonovich. COMPUTER GRAPHICS COMPETENCE OF THE TEACHER AS AN IMPORTANT COMPONENT OF INFORMATION COMPETENCE.....	25
Raxmonov Omadjon Mamasidiq o'g'li. THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN IMPROVING THE PROFESSIONAL QUALITIES OF STUDENTS.....	28
Xolbekov Abdusattor Maxammatovich. USE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN IMPROVING THE SPIRITUAL AND MORAL QUALITIES OF STUDENTS.....	32
Bahodirov Muzrob Doniyor o'g'li. PROGRAMMING METHODOLOGY FOR GRAPHICS PROBLEMS IN PYTHON.....	36
Mattiev Ilhom. DETERMINING THE PROCESS OF IMPROVING THE HEALTHY LIFESTYLE AND WORLD VIEW OF THE STUDENT TEAM.....	41
Atakhujaeva Shakhlo Anvarovna. EMPIRICAL FOUNDATIONS OF THE STUDY OF FUTURE ENGLISH TEACHERS' SOCIAL INTELLIGENCE.....	44
Avlayev Orif Umirovich. PROBLEMS OF DETERMINING SOCIAL INTELLIGENCE IN PERSONAL DEVELOPMENT.....	48
Fayzullayev Mirzaodil Mirzamurodovich. MULTIPLE PERSPECTIVES OF PSYCHOLOGICAL LITERACY IN ADOLESCENTS.....	53
Artikov Maqsud Baxadirovich. METHODS FOR OVERCOMING THE DIFFICULTIES THAT STUDENTS FACE WHEN PERFORMING CREATIVE TASKS.....	57
Boymatov Nuriddinjon Mirzaqulovich. SCIENTIFIC AND THEORETICAL ASPECTS OF THE FORMATION OF A CORPORATE CULTURE OF UNIVERSITY TEACHERS.....	61
Nafasova Gulnoza Baxtiyorovna. THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF DEVELOPING THE LOGICAL COMPETENCE OF FUTURE PHYSICS TEACHERS.....	64
Jo'rayev Muzaffarjon Mansurjonovich. TECHNOLOGIES FOR DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL TRAINING OF STUDENTS.....	68
Rahmanov Valijon Turdaliyevich, Irsaliyeva Surayyo To'rabek qizi. DEVELOPMENT OF CREATIVE ACTIVITIES OF STUDENTS WHEN CARRYING OUT NON-STANDARD DEMONSTRATION EXPERIMENTS IN PHYSICS.....	70
Haydarova Kamola Ergashboy qizi. IMPROVING CRITICAL THINKING SKILLS IN MOTHER LANGUAGE AND READING LITERACY LESSONS OF PRIMARY.....	74
Ummatkulova Sayyora Shovkatovna. DEVELOPMENT OF LOGICAL THINKING ABILITY OF PRIMARY CLASS STUDENTS BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES.....	78
Kenjayeva Muhayyo Abdumurodovna. THE ROLE OF EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF STUDENTS' COMPETENCIES.....	81
Norimova Guljaxon Abdug'anievna. METHODS OF APPLYING DIDACTIC PRINCIPLES IN ENGLISH CLASSES.....	84
Shavkieva Dilfuza Shakarboevna. EFFECTIVE MECHANISM OF TEACHING ENGLISH BASED OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES.....	89
Samandarov Javlon Iskandarovich. TECHNOLOGIES OF TRAINING THE SCIENCE OF INFORMATION SECURITY.....	92
Adinaev Sherzod Sheralievich. ORGANIZING STUDENTS' INDEPENDENT EDUCATIONAL ACTIVITIES.....	95
Mamarajabov Mirsalim Elmirzayevich. STAGES OF ORGANIZING EXPERIMENTAL WORK OF PEDAGOGICAL RESEARCH.....	98
Meyliqulova Manzura. DEVELOPMENT OF PARTICULAR FEATURES OF LITERAL SPEECH COMPETENCE OF THE 8TH GRADE STUDENTS.....	101
Mamatov Dilmurad Narmuratovich. PEDAGOGICAL DESIGN OF OPEN EDUCATIONAL RESOURCES IN PREPARING STUDENTS FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES.....	104
Turdiyev Dilshod Xamidovich. "MATHEMATICAL LITERACY" AND "LOGICAL THINKING" PEDAGOGICAL FACTORS OF AVERAGE CORRELATION AND DEFINING THE RELATIONSHIP.....	108
Saidmurotov Shohid Xusanovich. THE ROLE OF INTERACTIVE METHODS IN THE TEACHING OF CERTAIN SUBJECTS IN THE "HIGH PLANTS" MODULE OF BOTANY IN HIGHER EDUCATION.....	112
Iskandarov Islom Shukurovich. ORGANIZING PHYSICAL EDUCATION LESSONS ON THE BASIS OF INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES.....	115
Xushboqov Botir Xushboqovich. FORMATION OF STUDENTS' CREATIVE SKILLS IN PRIMARY CLASS MATHEMATICS LESSONS THROUGH DIDACTIC GAMES.....	119
Jonzoqova Sayyora Anvarovna. PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF AGGRESSIVE BEHAVIOR IN ADOLESCENTS.....	123
Anorqulov Baxtiyor Norqul o'g'li. SPECIFIC CHARACTERISTICS OF FORMING NATIONAL PRIDE IN YOUTH.....	126
Rakhimov Bakhtiyor Khudoyberdievich. THEORIES OF STUDENTS' CREATIVE THINKING DEVELOPMENT BASED ON INNOVATIVE APPROACH.....	128
Bekmurodov Alisher Joniqulovich. SOCIAL-PEDAGOGICAL ASPECTS OF DIRECTING STUDENTS TO INNOVATIVE ACTIVITY.....	133
Nosirova Dilfuza Saydullayevna. USING THE POSSIBILITIES OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS.....	136
Tashmatova Gulzoda Nimatullaevna. ORGANIZATION OF RESEARCH WORK OF TALENTED STUDENTS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....	140

PHILOLOGY

Jumaeva Feruza Ruzikulovna. ADJECTIVATION AS A METHOD OF WORD FORMATION IN THE RUSSIAN AND UZBEK LANGUAGES.....	144
Kazakov Ilhom Rozmatovich. COMMUNITY OF LANGUAGE AND NATIONAL-CULTURAL VALUES.....	148
Ermatov Ixtiyor Rizakulovich, Toshtemirova Nasiba Xasanovna. INTERSECTION OF HYPONYMY AND ECONOMY IN THE SYSTEM OF TERMS.....	154
Allamberganova Muqaddas Ruslanovna. METHODOLOGICAL DEVELOPMENT OF ANCIENT WRITTEN MONUMENTS.....	159
Nurmuhammedov Yusuf Shakarboyevich. COMMENTS CONCERNING THE LINGUISTICS CHARACTERISTICS OF THE CONCEPT.....	164
Nasrullayev Elmurod Jumaboyevich. INTERPRETATION OF EDUCATIONAL OBSERVATIONS ON THE BASE OF NAVOI'S PROSE.....	167
Axrorov Alisher Akbarovich. REFLECTION OF NATIONAL VALUES IN ARTICLES.....	171
Mamatqulov Muzaffar Rahmonqulovich. INDIVIDUALITY IN IMAGING PROCESS.....	174
Ro'ziboyev Bobir. THE USE OF PICTURE MEANS IN STORIES WITH SPIRITUAL AND MORAL SUBJECTS.....	178
Yodgorov Hamid, Obidova Dilorom. INTERTEXTUALITY IN A LITERARY TEXT.....	183
Kubayev Kabil Umarovich. ARTISTIC INTERPRETATION OF LEGENDS.....	185
Madaliev Yarmuxammad Xudayberganovich. THE ACTIVITIES AND WORK OF THE KAZAKH EDUCATOR MAGZHAN ZHUMABAEV.....	187
Sobirova Bashorat Baxadirovna. COMPARATIVE SEMANTIC ANALYSIS OF THE WORDS "BLACK" AND "QORA" IN RUSSIAN AND UZBEK.....	189

SOCIAL-ECONOMICAL SCIENCES

Suvanov Ilhom Abdixalilovich. INFORMATION THREAT AS THE MAIN FORM OF MORAL THREATS.....	194
Ravshanov Oybek Xayrullaevich. DYNAMICS OF INSTITUTIONALIZATION OF SOCIAL AND POLITICAL ACTIVITY OF YOUTH IN UZBEKISTAN.....	197
Eshov Xurshid Xurramovich, Eshova Hurriyat Xurramovna. STRENGTHENING THE ACTIVITY OF STATE ORGANIZATIONS AND CIVIL SOCIETY INSTITUTIONS IN PROTECTING YOUNG PEOPLE FROM VARIOUS THREATS.....	201
Zikriyev Zokir Mamirovich. STRATEGIC CONCEPT OF EFFECTIVE DEVELOPMENT OF THE LABOR MARKET ON THE BASIS OF PREPARING PROFESSIONAL STUDENTS FOR LABOR WORK.....	206
Nazarov Obid Rahimovich. THE ROLE OF THE WORK OF THE SCHOLARS OF THE EASTERN RENAISSANCE IN THE DEVELOPMENT OF WORLD SCIENCE.....	210

*** GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI AXBOROTNOMASI ***

*** Gumanitar – ijtimoiy fanlar seriyasi, 2023. № 1 ***

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA

Karshibayev Xazratkul Kilichiyevich, Sadullayeva Oydin Temur qizi. BOTANIKA DARSLIKLARIDA O'SIMLIKDAGI REPRODUKTIV ORGAN NOSILASI – URUG'NING TALQIN ETILISHI.....	3
Rahimov Atanazar Karimovich, Mirzaeva Nodira Abduraximovna. TABIIY FANLARNI UQITISHDA PEDAGOGIK INNOVACIION TABLIM KLASTERINI QULLASHNING NAZARIY ASOSLARI.....	6
Sariyev Rabbim Shuhratovich. CHIZMACHILIK DARSALARIDA IJODIY LOYIHALASH TUSHUNCHALARINI SHAKILLANTIRISHDA GRAFIK TOPSHIRIQLARDAN FOYDALANISH METODIKASI.....	13
Sharapova Sabohat Jabbarovna. TALABALAR VIRTUAL MADANIYATI SHAKLLANISHIDA XAETIY KADRIYTLARNI ANIKLASH NATIJALARI.....	16
Alibekov Davron Abduraximovich, Abduraximova Dinora Davron kizi. TABLIM TIZIMIGA INNOVACIION ENDAUVINING STRATEGIK AXAMIYATI.....	19
Merganov Shuxrat Meilievich. BULAJAK UKITUVCHILARINING AXBOROT MADANIYATINI KLASTERLI ENDAUV ACOSIDA SHAKLLANTIRISH.....	22
Eminov Aziz Gulomjonovich. PEDAGOGNING KOMPYUTER GRAFIKASIGA OID KOMPETENTLIGI - AXBOROT KOMPETENTLIGINING MUHIM TARKIBIY QISMI SIFATIDA.....	25
Rahmonov Omaidjon Mamasiyid ulg'i. TALABALARINING KASBIY SIFATLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING UINI.....	28
Xolbekov Abdusattor Mahammadovich. TALABALARINING MA'NAVIY-AKLOQIY SIFATLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	32
Bahodirov Muzrob Doniyor o'g'li. RYTHON TILIDA GRAFIKAGA OID MASALALARGA DASTUR TUZISH METODIKASI.....	36
Mattiyev Ilhom. TALABALAR JAMOASI SO'G'LOM TURMUSH TARZI VA DUNEKARASHINI TAKOMILLASHTIRISH JARA'ENINI ANIKLASH.....	41
Atakhujaeva Shakhlo Anvarovna. BO'LALAK INGLIZ TILI FANI O'QITUVCHILARINING SOTSIAL INTELEKTINI O'RGANISHNING EMPIRIK ASOSLARI.....	44
Avlayev Orif Umirovich. SHAXS KAMOLOTIDA SOTSIAL INTELEKTNI ANIKLASH MUAMMOLARI.....	48
Fayzullayev Mirzaodil Mirzamuhammadovich. O'SMIRLARGA PSIXOLOGIK SAVODXONLIKNING KO'P QIRRALI ISTIQBOLLARI.....	53
Artikov Maqsud Baxadirovich. TALABALARINING IJODIY TOPSHIRIQLARNI BAJARISHDA UCHRAYDGAN QIYINCHILIKLARINI BARTARAF ETISH USULLARI.....	57
Boimatov Nuriddinjon Mirzaqulovich. OLIIY TABLIM MUASSASALARI PROFESSOR- UKITUVCHILARI KORPORATIV MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING ILMIIY-NAZARIY JIHAATLARI.....	61
Nafasova Gulnoza Baxtiyrovna. BULAJAK UKITUVCHILARINING MANTIQUIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH JARA'ENIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH.....	64
Jo'rayev Muzaffarjon Mansurjonovich. TALABALARINING KASBIY TAYYORGARLIGINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYALARI.....	68
Rahmanov Valijon Turdaliyevich, Irsaliyeva Surayyo To'rabek qizi. FIZIKADAN NOSTANDART NAMOYISH TAJRIBALARINI BAJARISHDA O'QUVCHILARINING KREATIV FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH.....	70
Haydarova Kamola Ergashboy qizi. BOSHLANG'ICH SINFI ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI DARSALARIDA TANQIDIY FIKRLASH QOBILIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	74
Ummatkulova Sayyora Shovkatovna. BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARINING MANTIQUIY FIKRLASH QOBILIYATINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH.....	78
Kenjayeva Muhayyo Abdumurodovna. O'QUVCHILARDA KOMPETENTSIYALARNI RIVOJLANTIRISHDA TA'LIM TEXNOLOGIYALARINING O'RNI.....	81
Norimova Guljahan Abduganievna. INGLIZ TILI MASHGULOTLARIDA DIDAKTIK TAMOIILARNI QULLASH USULLARI.....	84
Shavkieva Dilfuza Shakarboevna. INNOVACIION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA INGLIZ TILINI UQITISH MEKANIZMINI RIVOJLANTIRISH.....	89
Samandarov Javlon Iskandarovich. AXBOROT XAVFSIZLIGI FANINI O'QITISH TEXNOLOGIYALARI.....	92
Adinaev Sherzod Sheralievich. TALABALARINING MUSTAKIL TABLIM FAOLIYATINI TASHKIL ETISH.....	95
Mamarajabov Mirsalim Elmira'yevich. PEDAGOGIK TADQIQOTLARNING TAJRIBA-SINOV ISHLARINI TASHKIL ETISH BOSQICHLARI.....	98
Meilqulova Manzura. 8-SINFI O'QUVCHILARIDA NUTQIY KOMPETENTSIYANI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	101
Mamatov Dilmurod Narimurotovich. TALABALARINING KASBIY FAOLIYATGA TAYIURLASHDA OCHIK TABLIM RESURSLARINI PEDAGOGIK LOYIHXALASHTIRISH.....	104
Turdiyev Dilmurod Xamidovich. "MATEMATIK SAVODXONLIK" VA "MANTIQUIY TAFAKKUR" PEDAGOGIK OMILLARI URTASIDAGI KORELYACIION BOGLIQLIKNI ANIKLASH.....	108
Saidmuratov Shohid Xusanovich. OLIIY TA'LIMDA BOTANIKA FANIDAN "YUKSAK O'SIMLIKLAR" MODULIDAGI AYRIM MAVZULARNI O'QITISHDA INTERFAOL METODLARNING O'RNI.....	112
Iskandarov Isom Shukurovich. JISMONIY TARBIA MASHGULOTLARINI INNOVACIION TABLIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TASHKIL ETISH.....	115
Xushboqov Botir Xushboqovich. BOSHLANG'ICH SINFI MATEMATIKA DARSALARIDA O'QUVCHILARINING KREATIV QOBILIYATLARINI DIDAKTIK O'YUNLAR ORQALI SHAKLLANTIRISH.....	119
Jonsoqova Saiyora Anvarovna. USMIRLARDA PAIDO BULADIGAN TAJABVUZKOP XULK-ATVORINING PSIXOLOGIK JIHAATLARI.....	123
Anorqulov Baxtiyor Norqul o'g'li. YOSHLARDA MILLIY G'URURNI SHAKLLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	126
Rahimov Baxtiyor Xudoyberdiyevich. INNOVACIION YONDOSHUV ASOSIDA TALABALARINING IJODIY FIKRLARINI RIVOJLANISH NAZARIYALARI.....	128
Bekmurodov Aliqshir Jonikuulovich. TALABALARINING INNOVACIION FAOLIYATGA IYUNALITIRISHNING IJTIMOIIY-PEDAGOGIK JIHAATLARI.....	133
Nosirova Difuza Saydullayevna. TA'LIM JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR IMKONIYATLARIDAN FOYDALANISH.....	136
Tashmatova Gulzoda Nimatullayevna. OLIIY TA'LIM MUASSASALARI IQTIDORLI TALABALARINING ILMIIY-TADQIQOT ISHLARINI TASHKIL ETISH.....	144

FILOLOGIYA

Jumayeva Feruza Ruzikulovna. AD'YEKTIVATSIIYA RUS VA O'ZBEK TILLARIDA SO'Z YASASH USULI SIFATIDA.....	144
Kazakov Ilhom Rozmamatovich. TIL VA MILLIY-MADANIY QADRIYATLAR MUSHTARAKLIGI.....	148
Ermatov Ixtiyor Rizakulovich, Toshmurova Nasiba Xasanovna. TERMINLAR TIZIMIDA GIPONIMIYA VA EKVONIMIYA HODISALARINING KESISHUVI.....	154
Allamberganova Muqaddas Ruslanovna. QADIMGI YOZMA YODGORLIKLARINING USLUBIY TARAQQIYOTI.....	159
Nurmuhammadov Yusuf Shakarboyevich. TUSHUNCHA TILI XUSUSIYATLARI BO'YICHA FIKRLAR.....	164
Nasrullayev Elmurod Jumaboyevich. NAVOIY NASRI ZAMINIDAGI MA'RIFIY MUSHOHADALAR TALQINI.....	167
Axrorov Alisher Akbarovich. MAQOLLARDA MILLIY QADRIYATNING NAMOYON BO'LISHI.....	171
Mamatqulov Muzaffar Rahmonqulovich. TASVIR JARAYONIDAGI O'ZIGA XOSLIK.....	174
Ro'ziyev Bobir. MA'NAVIY-AKLOQIY MAVZUDAGI HIKOYALARDA TASVIR VOSITALARINING QO'LLANILISHI.....	178
Edgrov Xamid, Obidova Dilorom. BADIIIY MATNDA INTERTEKSTUALLIK.....	183
Kubayev Kabil Umarovich. AFSONALARNING BADIIIY TALQINI.....	185
Madaliev Yarmuxammad Xudayberganovich. KOZOK MA'BRIYATIPARVARI MAG'JAN JUMABAIEVINING FAOLIYATI VA IJODI.....	187
Sobirova Bashorat Baxodirovna. UZBEK VA RUS TILLARIDAGI "KORA" VA "CHERNYI" SUZLARINING QO'G'ISHIRMA SEMANTIK TASHKILI.....	189

IJTIMOIIY - IQTISODIY FANLAR

Suvanov Ilhom Abdixalilovich. AXBOROT TAHDIDI – MA'NAVIY TAHDIDLARNING ASOSIY SHAKLI SIFATIDA.....	194
Ravshanov Oibek Xayrullaevich. UZBEKISTONDA ESHLARINING IJTIMOIIY-SIEIY FAOLIGINING INSTITUCIONALASHUV DINAMIKASI.....	197
Eshov Xurshid Xurramovich, Eshova Xurshid Xurramovna. ESHLARNI TURLI TASHKILDARLARDAN XIWOYA QILISHDA DAVLAT TASHKILOTLARI VA FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINING FAOLIGINI KUCHAITIRISH.....	201
Zakariyev Zokir Mamirovich. OTM TALABALARINI ISH BILAN BANDLIKKA TAYIURLASH ASOSIDA MEK'NAT BOZORINI SAMARALI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK KONCEPCIYASI.....	206
Nazarov Obid Rahimovich. SHARQ UYG'ONISH DAVRI ALLOMALARI IJODINING JAHON FANI RAVNAQIDAGI O'RNI.....	210

СОДЕРЖАНИЕ ПЕДАГОГИКА

Каршибаев Хазраткул Киличиевич, Садуллаева Ойдин Темур кизи. ИНТЕРПРЕТАЦИЯ СЕМЕНИ – ПРОИЗВОДНОГО РЕПРОДУКТИВНОГО ОРГАНА РАСТЕНИЙ В БОТАНИЧЕСКИХ УЧЕБНИКАХ.....	3
Рахимов Атаназар Каримович, Мирзаева Ноира Абдухамидовна. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПРИМЕНЕНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ИННОВАЦИОННОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО КЛАСТЕРА В ПРЕПОДАВАНИИ ЕСТЕСТВЕННЫХ НАУК.....	6
Сариев Раббим Шухратович. МЕТОДИКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ГРАФИЧЕСКИХ ЗАДАЧ В ФОРМИРОВАНИИ ТВОРЧЕСКИХ ПРОЕКТНЫХ ЗАНЯТИЙ НА УРОКАХ РИСОВАНИЯ.....	13
Шарапова Сабохат Джаббаровна. РЕЗУЛЬТАТЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ЖИЗНЕННЫХ ЦЕННОСТЕЙ В ФОРМИРОВАНИИ ВИРТУАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ УЧАЩИХСЯ.....	16
Алибеков Даврон Абдуракибович, Абдуракибова Динора Даврон кизи. СТРАТЕГИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОДХОДА К ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЕ.....	19
Мерганов Шухрат Мейлиевич. ФОРМИРОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НА ОСНОВЕ КЛАСТЕРНОГО ПОДХОДА.....	22
Эминов Азиз Гуломжонович. КОМПЬЮТЕРНАЯ ГРАФИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ УЧИТЕЛЯ КАК ВАЖНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ.....	25
Рахмонов Омаджон Мамасидик ўғли. РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОВЫШЕНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КАЧЕСТВ СТУДЕНТОВ.....	28
Холбеков Абдусаттор Махамматович. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ ДУХОВНО-МОРАЛЬНЫХ КАЧЕСТВ СТУДЕНТОВ.....	32
Баходиров Музроб Дониёр угли. МЕТОДИКА ПРОГРАММИРОВАНИЯ ГРАФИЧЕСКИХ ЗАДАЧ В РУТНОН.....	36
Маттиев Илхом. ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПРОЦЕССА СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ И МИРОВОЗЗРЕНИЯ СТУДЕНЧЕСКОГО КОМАНДЫ.....	41
Атахужаева Шахло Анваровна. ЭМПИРИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИЗУЧЕНИЯ СОЦИАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА.....	44
Авлес Ориф Умирович. ПРОБЛЕМЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СОЦИАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ЛИЧНОСТНОМ РАЗВИТИИ.....	48
Файзуллаев Мирзаодил Мирзамуродович. МНОЖЕСТВЕННЫЕ ВЗГЛЯДЫ НА ПСИХОЛОГИЧЕСКУЮ ГРАМОТНОСТЬ ПОДРОСТКОВ.....	53
Артиков Максуд Бахадирович. МЕТОДЫ ПРЕОДОЛЕНИЯ ТРУДНОСТЕЙ ВОЗНИКАЮЩИХ У УЧАЩИХСЯ ПРИ ВЫПОЛНЕНИИ ТВОРЧЕСКИХ ЗАДАНИЙ.....	57
Бойматов Нуриддинжон Мирзакулович. НАУЧНО – ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ КОРПОРАТИВНОЙ КУЛЬТУРЫ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ВУЗОВ.....	61
Нафасова Гулноза Бахтиёрвна. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ РАЗВИТИЯ ЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИКИ.....	64
Жўраев Музаффаржон Мансуржонович. ТЕХНОЛОГИИ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ.....	68
Рахманов Валижон Турдалиевич, Ирсалиева Сурайё Турабек кизи. РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ ПРИ ПРОВЕДЕНИИ НЕСТАНДАРТНЫХ ДЕМОНСТРАЦИОННЫХ ЭКСПЕРИМЕНТОВ ПО ФИЗИКЕ.....	70
Хайдарова Камола Эргашбой кизи. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ НАВЫКОВ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА РОДНОМ ЯЗЫКЕ И ГРАМОТНОСТИ ЧТЕНИЯ НА УРОКАХ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ.....	74
Умьяткулова Сайёра Шовкатовна. РАЗВИТИЕ СПОСОБНОСТЕЙ ЛОГИЧНОГО МЫШЛЕНИЯ У УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	78
Кенжаева Мухайё Абдумуродовна. РОЛЬ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ КОМПЕТЕНЦИЙ УЧЕНИКОВ.....	81
Норимова Гулжахон Абдуганиевна. МЕТОДЫ ПРИМЕНЕНИЯ ДИДАКТИЧЕСКИХ ПРИНЦИПОВ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА.....	84
Шавкиева Дилфуза Шакарбоевна. ЭФФЕКТИВНОГО МЕХАНИЗМА ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	89
Самандаров Жавлон Искандарович. ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ НАУКАМ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ.....	92
Адинаев Шерзод Шералиевич. ОРГАНИЗАЦИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ.....	95
Мамаражабов Мирсалим Элмирзаевич. ЭТАПЫ ОРГАНИЗАЦИИ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ РАБОТЫ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ.....	98
Мейликулова Манзура. ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ РЕЧЕВОЙ КОМПЕТЕНЦИИ У УЧАЩИХСЯ 8-КЛАССА.....	101
Маматов Дилмурад Нармуратович. ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ПРОЕКТИРОВАНИЕ ОТКРЫТЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ В ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНТОВ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	104
Турдибоев Дилшод Хамидович. ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОРЕЛЯЦИОННОГО ОТНОШЕНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ «МАТЕМАТИЧЕСКАЯ ГРАМОТНОСТЬ» И «ЛОГИЧЕСКОЕ МЫШЛЕНИЕ».....	108
Саидмуратов Шохид Хусанович. РОЛЬ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ В ПРЕПОДАВАНИИ НЕКОТОРЫХ ПРЕДМЕТОВ В МОДУЛЕ БОТАНИКИ “ВЫСШИЕ РАСТЕНИЯ” В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ.....	112
Искандаров Ислон Шукурович. ОРГАНИЗАЦИЯ УРОКОВ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.....	115
Хушбоков Ботир Хушбокович. ФОРМИРОВАНИЕ ТВОРЧЕСКИХ НАВЫКОВ У УЧАЩИХСЯ НА ЗАНЯТИЯХ МАТЕМАТИКИ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ ПОСРЕДСТВОМ ДИДАКТИЧЕСКИХ ИГР.....	119
Жонзокова Сайёра Анваровна. ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ АГРЕССИВНОГО ПОВЕДЕНИЯ ПОДРОСТКОВ.....	123
Аноркулов Бахтиёр Норкул угли.ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ГОРДОСТИ У МОЛОДЕЖИ.....	126
Рахимов Бахтиёр Худойбердиевич ТЕОРИИ РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОДХОДА.....	128
Бекмуродов Алишер Жоникучович. СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ НАПРАВЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ НА ИННОВАЦИОННУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ.....	133
Носирова Дилфуза Сайдуллаевна.ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВОЗМОЖНОСТЕЙ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ.....	136
Ташматова Гулзода Ниматуллаевна. ОРГАНИЗАЦИЯ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ РАБОТЫ ТАЛАНТЛИВЫХ СТУДЕНТОВ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ.....	140

ФИЛОЛОГИЯ

Жумаева Феруза Рузикуловна. АДЪЕКТИВАЦИЯ КАК СПОСОБ СЛОВООБРАЗОВАНИЯ В РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ.....	144
Казак Илхом Розмаматович. ОБЩИНА ЯЗЫКОВ И НАЦИОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНЫХ ЦЕННОСТЕЙ.....	148
Ерматов Ихтиёр Ризакулович, Тоштемурова Насиба Хасановна.ПЕРЕСЕЧЕНИЕ ЯВЛЕНИЙ ГИПОНИМИИ И ЭКВЕНИМИИ В СИСТЕМЕ ТЕРМИНОВ.....	154
Allamberganova Muqaddas Ruslanovna. МЕТОДОЛОГИЧЕСКАЯ РАЗРАБОТКА ДРЕВНИХ ПИСЬМЕННЫХ ПАМЯТНИКОВ.....	159
Нурмухаммедов Юсуф Шакарбоевич. КОММЕНТАРИИ, КАСАЮЩИЕСЯ ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ ХАРАКТЕРИСТИК КОНЦЕПТА.....	164
Насруллаев Элмурод Жумабоевич. ИНТЕРПРЕТАЦИЯ НАУЧНЫХ НАБЛЮДЕНИЙ НА ОСНОВЕ ПРОЗЫ НАВОИ.....	167
Ахоров Алишер Акбарович. ОТРАЖЕНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В СТАТЬЯХ.....	171
Mamatqulov Muzaffar Rahmonqulovich. ИНДИВИДУАЛЬНОСТЬ В ПРОЦЕССЕ ИЗОБРАЖЕНИЯ.....	174
Рузибоев Бобир. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СРЕДСТВ ИЗОБРАЖЕНИЯ В РАССКАЗАХ НА ДУХОВНО-НРАВСТВЕННУЮ ТЕМАТИКУ.....	178
Ёдгоров Хамид, Обидова Дилором. ИНТЕРТЕКТУАЛЬНОСТЬ В ХУДОЖЕСТВЕННОМ ТЕКСТЕ.....	183
Кубаев Кабил Умарович. ХУДОЖЕСТВЕННАЯ ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ЛЕГЕНД.....	185
Мадалиев Ярмухаммат Худайбергенович. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И ТВОРЧЕСТВО КАЗАХСКОГО ПРОСВЕТИТЕЛЯ МАГЖАН ЖУМАБАЕВА.....	187
Собирова Башорат Баходировна. СОПОСТАВИТЕЛЬНО-СЕМАНТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ СЛОВ «ЧЁРНЫЙ» И «КОРА» НА РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ.....	189

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Суванов Илхом Абдихалилович. ИНФОРМАЦИОННАЯ УГРОЗА КАК ОСНОВНАЯ ФОРМА МОРАЛЬНЫХ УГРОЗ.....	194
Равшанов Ойбек Хайруллаевич.ДИНАМИКА ИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИИ ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ МОЛОДЕЖИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	197
Эшов Хуршид Хуррамович, Эшова Хуррият Хуррамовна.УСИЛЕНИЕ АКТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И ИНСТИТУТОВ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В ЗАЩИТЕ МОЛОДЕЖИ ОТ РАЗЛИЧНЫХ УГРОЗ.....	201
Зикрияев Зокир Мамирович. СТРАТЕГИЧЕСКАЯ КОНЦЕПЦИЯ ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА НА ОСНОВЕ ПОДГОТОВКИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ СТУДЕНТОВ К ТРУДОВОЙ РАБОТЕ.....	206
Назаров Обид Рахимович. РОЛЬ ТВОРЧЕСТВА УЧЕНЫХ ВОСТОЧНОГО ВОЗРОЖДЕНИЯ В РАЗВИТИИ МИРОВОЙ НАУКИ.....	210